

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering.

En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av cand.oecon. og siviløkonom Robert Madsen. Robert Madsen er tilknyttet den nordiske IFRS-desken i EY og er medlem av EYs globale IFRS-gruppe for finansielle instrumenter.

Referanserentene legges om

Arbeidet med omlegging av referanserenter er pågående. Noen referanserenter er alt opphørt og erstattet med nye, mens noen er reformert og videreføres. Andre vil bli reformert eller erstattet av nye renter de kommende årene. Selskaper som er påvirket må gi opplysninger i regnskapene.

Cand.oecon./siviløkonom
Robert Madsen
Executive Director EY

Referanserenter

En rekke finansielle instrumenter har en rente som er indeksert til en referanserente. Mest vanlig har vært såkalte IBOR-renter (Interbank Offered Rates). Disse rentene inngår i fastsettelsen av renter for blant annet mange lån og plasseringer, obligasjoner, sertifikater og derivatkontrakter. I Norge noteres NIBOR (Norwegian Interbank Offered Rate) for fem løpetider, fra en uke til seks måneder, hvorav 3-måneders NIBOR er den mest benyttede. IBOR er renten på usikrede lån mellom banker og reflekterer derved kredittrisikoen for disse.

IBOR-reformen

En kombinasjon av økt påvirkning av bankenes kredittrisiko i rentefastsettelsen, spesielt under og etter finanskrisen, fallende likviditet i underliggende rentenoteringer og avsløringer av manipulasjon av noen IBOR-renter, medførte at G20-landene tok initiativ for å evaluere referanserentene. Financial Stability Board, en organisasjon etablert av G-20

landene, anbefalte i 2014 å reformere en rekke sentrale referanserenter. FSB mente at nær risikofrie renter basert på faktiske transaksjoner vil være bedre egnet som referanserenter, spesielt i transaksjoner med rentebytteavtaler. De nye referanserentene er derved i mange tilfeller overnatten-renter, da den korte løpetiden i overnatten-renter i seg selv innebærer mindre kredittrisiko enn lengre terminrenter. Mange av de nye referanserentene er også basert på transaksjoner som krever sikkerhetsstillelse, noe som reduserer kredittrisikoen ytterligere.

Forordning om referanserenter og endringsforordningen

EU vedtok i 2016 en forordning, EU Benchmarks Regulation (BMR), som stiller krav til indekser som brukes som referanseverdier for finansielle instrumenter og finansielle kontrakter. BMR ble implementert i norsk lov i 2019 gjennom endringer i lov av om fastsettelse av finansielle referanseverdier.

For å legge til rette for omlegging av referanserenter ble det i EU implementert en endringsforordning i februar 2021. Denne gir EU-kommisjonen og nasjonale tilsynsmyndigheter adgang til å utpeke en erstatningsreferanseverdi dersom enkelte kritiske referanseverdier

skulle opphøre eller ikke lenger bli ansett som egnet. Dersom partene i et finansielt instrument ikke selv blir enige om en alternativ referanseverdi, kan myndighetene etter endringsforordningen legge til rette for bruk av egnede erstatningsreferanseverdier. Tilsvarende endringsforordning er vedtatt i Norge med ikrafttredelse fra januar 2022.

Referanserenter i Norge

Siden 2017 har Norske Finansielle Referanser AS (NoRe), et selskap eid av Finans Norge, vært administrator for NIBOR-rentene. NoRe fikk i oktober 2020 Finanstilsynets godkjenning som administrator for NIBOR etter kravene som følger av BMR, og tilfredsstillende derved de nye kravene som settes til referanserenter.

Parallelt har det pågått et arbeid med å etablere alternative referanserenter i Norge. Arbeidsgruppen med mandat til å anbefale ny referanserente i Norge anbefalte høsten 2019 en reformert versjon av NOWA-renten (Norwegian Overnight Weighted Average) som ny referanserente. Reformert NOWA, en rente som samsvarer tett med Norges Banks styringsrente, har vært publisert fra 1.1.2020 med Norges Bank som administrator.

Omlegging tilrettelegges

Når en rente er indekset til 3-måneder NIBOR (pluss margin), fastsettes typisk renten ved inngangen til en 3-månedersperiode, basert på noteringer for 3-måneders NIBOR på det tidspunktet, og betales ved utløpet av perioden. Når renten er en overnattentente uten terminstruktur, slik som NOWA, er det et spørsmål om hvordan renten for en renteperiode skal fastsettes. Arbeidsgruppen for alternative referanserenter har sett på ulike løsninger for rentekonvensjoner for banklån, obligasjoner og derivater, og ulike aktører har utarbeidet utkast til slike avtaler. Et alternativ er at det benyttes et antall «look-back»-dager i rentefastsettelsen, slik at det skal være mulig å kalkulere størrelsen på det beløpet som skal betales som rente innen utgangen av perioden.

Selv om notering av NIBOR videreføres, kan det tenkes at NIBOR på et fremtidig tidspunkt vil bli vurdert å være uegnet som referanserente eller godkjenning trekkes tilbake av andre grunner. Mange låne- og derivatkontrakter inneholder i dag såkalte «fall-back»-klausuler som regulerer hvilken rente som skal gjelde dersom en eksisterende referanserente faller bort. Flere aktører har, basert på anbefalinger fra arbeidsutvalget, utarbeidet utkast til «fall-back»-klausuler for finansielle instrumenter som kan integreres i låneavtalene. Blant annet har ISDA (International Swaps and Derivatives Association) utarbeidet et supplement med «fall-back» for derivater som kan integreres i derivatavtaler, hvor NIBOR erstattes av NOWA og en justering for kredittmargin dersom NIBOR faller bort.

Referanserenter i Sverige og Danmark

Selv om de svenske og danske IBOR-rentene (STIBOR og CIBOR) tilpasses slik at de tilfredsstiller kravene til en referanserente i BMR, etableres det også her alternative referanserenter tilsvarende som i Norge. SWESTR (Swedish krona Short Term Rate) har kunnet benyttes som referanserente fra september 2021, og DESTR (Denmark Short-Term Rate) forventes satt i produksjon i 2022. Begge disse rentene er transaksjonsbaserte.

LIBOR-rentene

LIBOR-rentene (London Interbank Offered Rate) har vært de mest benyttede referanserentene verden over, og har vært notert i en rekke valutaer. Publisering av LIBOR-renter basert på rapportering fra panelbanker ble avsluttet for alle valutaer utenom USD ved utløpet av 2021. En syntetisk LIBOR-rente vil imidlertid bli publisert for noen løpetider for GBP og JPY frem til utløpet av 2022, men disse er bare tenkt brukt for eksisterende kontrakter som er vanskelig å legge om til ny referanserente. USD LIBOR vil fortsatt bli publisert basert på rapportering fra panelbanker frem til 30. juni 2023. For USD LIBOR er rentereformen derved fortsatt pågående, noe som også har betydning for hvilke noteopplysninger som skal gis av selskaper som har eksponering i disse rentene.

Parallelt med avviklingen av LIBOR-rentene er det etablert nye referanserenter verden over. Eksempler på alternative referanserenter som erstatter IBOR-rentene er HONIA (Hong Kong dollar OverNight Index Average), SARON (Swiss Average Rate OverNight), SOFR (Secured Overnight Financing Rate) for US dollar, SONIA (Sterling OverNight Indexed Average) og TONA (Tokyo OverNight Average) for Japanske yen.

Eurosonen

I eurosonen ble det gjennomført reformer i metodikken for utarbeidelsen av EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate) i 2019. Hvorvidt de ulike løpetidene for EURIBOR vil være opprettholdbare på lang sikt vil avhenge av faktorer som hvorvidt panelbanker vil fortsette å bidra og likviditeten i underliggende markeder. EONIA (Euro Over-night Index Average) erstattet av €STR (Euro Short-Term Rate) ved starten av 2022.

Endringer i regnskapsreglene

IASB har tatt opp de utfordringene omlegging av referanserenter gir for regnskapet i to delprosjekter.

Det første delprosjektet (fase 1-endringene) tar for seg utfordringer frem til refe-

ranserentene blir endret, og legger til rette for videreføring av sikringsbokføring ved at selskapene kan anta at sikret risiko fortsatt eksisterer, dersom den sikrede risikoen er en referanserente som blir påvirket av rentereformen. Fase 1-endringene har pliktig virkningstidspunkt for regnskapsår som startet 1.1.2020 eller senere.

Det andre delprosjektet (fase 2-endringene) tar for seg utfordringer når referanserentene faktisk blir endret, og tar opp forhold knyttet til videreføring av sikringsbokføring for sikringsforhold som er påvirket av rentereformen og håndtering av endringer i en flytende rente på eiendeler og forpliktelser når disse endringene er en direkte konsekvens av rentereformen. Fase 2-endringene har pliktig virkningstidspunkt for regnskapsår som starter 1.1.2021 eller senere.

Noteopplysninger

Både fase 1- og fase 2-endringene inneholdt også endringer i IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger*. Endringene innebærer at det skal gis både kvalitative og kvantitative opplysninger om påvirkning av rentereformen.

Det stilles krav til opplysninger om hvordan selskapet styrer overgangen til nye referanserenter, status på rapporteringstidspunktet og risikoer fra finansielle instrumenter som følge av overgangen. Frem til en referanserente bli lagt om skal det gis opplysninger om vesentlige referanserenter som sikringsforhold er eksponert mot, nominelle beløp for sikringsinstrumenter, omfanget av risikoeksponeringen som selskapet styrer som er påvirket av reformen, og vesentlige skjønnsmessige vurderinger involvert. I den grad den faktiske omleggingen av referanserenter har medført endringer i risikostyringsstrategi skal det også opplyses om dette.

Kvantitativ informasjon omfatter også opplysninger om finansielle instrumenter som er påvirket av reformen, men som ennå ikke har fått nye referanserenter. Disse opplysningene skal gis separat for finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser og derivater, og skal gis disaggregert pr. vesentlig referanserente.